

1

CASTELL DE VILA-SECA

El cavaller Ramon d'Olzina va rebre una torre d'arrel romana. S'hi erigi una fortalesa amb un fossar, una torre d'homenatge sobre les restes de l'antiga construcció, el pati, unes quantes cases i l'església amb el cementiri. La propietat s'anà transmetent als successors d'aquesta família fins l'any 1525, que l'adquirí l'arquebisbe Pere de Cardona.

L'any 1680 Johan Kies, cònsol d'Holanda, comprà el castell a l'arquebisbat de Tarragona, el reformà i hi instal·là la primera indústria d'aiguarent a l'estil holandès a Catalunya. L'any 1899, Isidre de Sicart Torrents, el primer comte de Sicart, adquirí el castell, el reformà i el convertí en el castell d'estil neogòtic tal com és actualment, segons el projecte de l'arquitecte Enric Fatjó i Torras. L'any 2005 l'Ajuntament de Vila-seca comprà el castell i el restaurà.

2

CELLER DE VILA-SECA

La Cooperativa Agrícola de Vila-seca va néixer l'any 1899. El 1918 es van comprar uns terrenys al comte de Sicart i es va encarregar la construcció del Celler a l'arquitecte Pere Domènech i Roura, en el període d'esplendor de la construcció de cellers a Catalunya. L'edifici noucentista va ser finançat pels socis. Va estar en funcionament des de l'any 1920 fins al 1985. Actualment és de propietat municipal, compta amb un museu sobre el món del vi i és seu d'esdeveniments culturals.

3

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA VELLA

També se l'ha conegut com a plaça de la Llibertat o placeta del Gas. En aquest lloc -antigament anomenat la Pleta- hi hagué l'església de la Vila-seca dels Olzina, dedicada a Sant Joan Baptista, i el cementiri. A partir de la unificació de les dues viles, el 1525, l'església va quedar en desús, però el cementiri va continuar actiu fins el 1690.

En aquest espai, l'any 1910, la Casa Hereter de Barcelona va construir la fàbrica del Gas per proporcionar el combustible per a l'enllumenat públic. Al terra del jardí es pot veure el perfil de l'edifici desaparegut.

4

PLAÇA DE LES CREUS

A la plaça se celebraven les juntes dels jurats de la Vila-seca dels Olzina. S'anomena de les Creus, perquè el Divendres Sant es posaven tres creus de fusta guarnides amb farigola a la façana de la casa del davant de la font (núm. 10): lloc final del recorregut del Via Crucis abans del retorn a l'església. L'abeurador era un punt d'aturada dels carros en anar o tornar del celler.

5

CARRER DEL COMTE DE SICART

També se l'ha anomenat de l'Església Vella, de Wilson, del Carril o del Ferrocarril.

Les monges dominiques de la congregació francesa de la Presentació van arribar a Vila-seca l'any 1903 i del 1912 al 1933 es van instal·lar a la casa núm. 32.

A la cantonada amb el carrer Hospital, hi havia l'Antic Hospital dels Pobres construït el 1794 -abans ubicat a l'edifici de l'Ajuntament.

La rehabilitació actual és de l'any 2003.

A la façana de la finca núm. 16 es pot observar una escultura al·legòrica a l'estalvi, obra del vila-secà Joan Salvadó Voltas.

Al núm. 2 trobem l'Associació El Centru, fundada el 1893 com a Centre Joventut Catòlica.

6

PLAÇA DE VOLTES

La plaça s'urbanitzà l'any 1570. Se l'ha anomenada de la Verdura -pel mercat que s'hi feia-, de Manyà o Magriñà, del General Mola, de l'Ateneu i, actualment, de Voltes.

Al mig de la plaça, el 1873 es construí la Font de les Escales o Font Fonda. Amb la proclamació de la República, el 1931, s'hi col·locà una estàtua al·legòrica. L'escultura actual, del 1980, és obra del vila-secà Antoni Mas Castellort: representa Sant Bernat Calvó, abat de Santes Creus i bisbe de Vic, nascut a Mas Calvó i batejat a Vila-seca.

A un costat de la plaça hi ha l'edifici que fou seu de l'Ateneu Pi i Margall fins el 2022. Aquesta Societat es constituí el 1929, en el lloc on abans hi hagué el cafè de cal Cisco i la seu de la Societat Coral La Paloma.

Al costat d'aquest edifici hi hagué el Portal de l'Església Vella, també anomenat de Tarragona. Els portals es tancaven a les nits. En un document del 1856 consta que aquest portal encara feia la seva funció i que, un cop tancat, es permetia entrar-hi per una portella lateral, d'acord amb un horari adaptat a les arribades del tren.

7

TORRE DEL DELME

El delme era l'impost que la gent pagava a l'ardiac -representant del bisbe- i equivalia al 10% de la collita. Aquesta torre del carrer de Riudoms va ser un dels indrets on s'anava a pagar-lo.

ITINERARI PEL CENTRE HISTÒRIC DE VILA-SECA

Els orígens de la Vila-seca actual cal buscar-los en el període de la repoblació de la Catalunya Nova (s. XII), quan les terres van ser repartides entre l'Església i els prohoms o cavallers. En aquest període històric es formaren dos nuclis de població.

El 1162, el rei Alfons el Cast, l'arquebisbe Bernat Tort i el cavaller Guillem d'Aguiló donaren en feu al cavaller Ramon d'Olzina les restes d'una antiga fortalesa sobre la qual es construí un castell feudal amb cases al seu redós. Va ser la Vila-seca dels Olzina.

Amb pocs anys de diferència, es constituí la Vila-seca del Comú, que depenia de la Mitra. Estava formada per habitatges senzills, amb pati, i algunes cases fortificades.

Aquest recorregut pel centre històric de Vila-seca tant es pot iniciar al Castell com al Portal de Sant Antoni. Els colors (verd i beige) del plànol fan referència a la banda del fulletó on hi ha la informació de cada espai ressaltat.

8

PLAÇA DE L'ESGLÉSIA

La plaça formava part de la Vila-seca del Comú. L'església de Sant Esteve fou construïda els segles XVI-XVII. Anteriorment n'hi havia una altra de petita, situada més a tocar de l'actual carrer de la Font, i un cementiri, desapareguts quan es construí l'església nova.

A l'interior de l'actual temple hi havia un retaule barroc de fusta daurada dedicat a Sant Esteve, un primer orgue plantat el 1633 i un altre de més importància del 1752: van ser destruïts i cremats l'any 1936 durant la guerra civil.

A l'esquerra hi ha l'Ajuntament (C). Durant els segles XVII i XVIII l'espai fou compartit amb l'Hospital de Sant Esteve. La construcció actual data de l'any 2003, segons el projecte de l'arquitecte Josep Llinàs.

A la plaça s'hi feia el mercat i hi havia una bàscula per pesar les mercaderies dels carros i dels primers camions.

A la dreta de la plaça, s'aprecien dues torres de defensa particulars: la de l'Abadia (A) i la de ca Poblet (B). Totes dues es trobaven dins del primer recinte emmurallat de la Vila-seca del Comú. La torre que es troba darrere de l'església es creu que formava part del portal del primer recinte de muralla.

Al lateral de l'església, al núm. 13 del Passeig, es pot observar una de les cases més antigues de la vila. Al núm. 10 hi ha la Societat Las Vegas, fundada l'any 1959. Al final del carrer s'hi erigia el portal de Riudoms.

9

ANTICS RENTADORS

Hi ha constància de la seva existència des del segle XVII. Els de la fotografia es van construir el 1887, s'abastien de l'aigua de la Mina del Poble i es van mantenir fins a la dècada de 1980. Al costat hi havia la Font Vella i un abeurador a tocar de la Riera. L'any 1945, com a conseqüència d'una epidèmia de febres tifoides, es va construir un altre rentador per als malalts, al final del carrer de l'Escorxador. També n'hi havia hagut d'altres de privats.

10

PLAÇA DE SANT ANTONI

També coneguda popularment com a plaça de Flix, en aquest espai hi havia hagut dues torres de defensa i un portal.

El Portal de la Riera era l'entrada principal venint de Cambrils i tancava el recinte emmurallat. Va ser enderrocat l'any 1802 per facilitar el pas de Carles IV camí de Barcelona.

D.- Casa dels Obrers. Edifici conegut amb aquest nom, perquè fou seu de la Societat d'Obrers Agricultors de Vila-seca entre els anys 1920 i 1941.

E.- Torre de la Tuies del Cafè. És l'única que resta dempeus: era una torre defensiva particular fora muralla.

F.- Torre de la Presó. Va ser presó fins al final de les guerres carlistes. El 1873 s'hi establí un estanc.

11

CARRER DE LA VERGE DE LA PINEDA

Històricament conegut com a carrer de la Mar, fins a la dècada del 1950. Venint de la plaça de l'Església, a la dreta, el carrer de Bons Aires separa dues cases pairals: ca Sampons (núm. 6) i ca Rosell o ca Folch (actuals núm. 8 i 10).

12

PORTAL DE SANT ANTONI

Formava part del segon recinte de muralles. El segle XVI és recordat pels sovintejats atacs de pirates, motiu pel qual es construí la muralla. Hi ha documentats atacs dels pirates Dragut, Aluch Alí, Oxalí, Alí Amat i Salah Rais, entre d'altres.

"Moros a la costa!": Aquest era l'avís de la presència de naus pirates: es duia a terme des de les diferents torres de guaita construïdes al llarg del camí fins a la mar. Si era de dia, el guaita feia una gran fumarada com a senyal de perill; si era de nit, encenia una gran foguerada. Per cada grup de cent pirates que arribava, s'activava un altre foc. Un cop era captada l'alarma, les campanes avisaven la població perquè es refugiés dins la muralla.